

ajuntament de palafrugell
arxiu municipal
servei de gestió documental i arxiu

Fons Rosa Laviña

ÀREA D'IDENTIFICACIÓ

Codi de referència

AMP (Arxiu Municipal de Palafrugell)

Nivell de descripció

Fons

Títol

Fons Rosa Laviña

Data(es)

1917-2011

Volum i suport

0'45 m/l (4 unitats d'instal·lació i part d'una cinquena).

ÀREA DE CONTEXT

Nom del productor

Rosa Laviña Carreras

Història del productor

Rosa Laviña Carreras va néixer a Palafrugell el 14 de gener de 1918. Era filla de Martí Laviña, barber i llibreter de Palafrugell d'ideologia anarquista, i d'Engràcia Carreras, modista. La Rosa va començar a treballar d'aprenenta de sastressa. El 1936 va

començar a militar a les Joventuts Libertàries de Palafrugell. A l'esclat de la Guerra Civil amb l'arribada de nens refugiats a Palafrugell la família Laviña acollí una nena de tres anys, Pilar. També van tenir a casa seva un brigadista internacional iugoslau. El gener de 1939 la família junt amb la Pilar es va dirigir cap a França; a la frontera varen separar homes i dones i elles varen perdre el contacte amb Martí Laviña. La Rosa i la seva mare van estar en un camp de refugiats instal·lat al poble de Broulon (La Sarthe); allà la Rosa entrà a treballar de cosidora per a una senyora. A Broulon els hi va arribar la notícia de la mort de Martí Laviña ocorreguda el 7 de març de 1939 a Arràs. S'estarien a Broulon nou mesos, i després al camp de concentració d'Argelers on varen estar fins a finals de 1940. És en el camp d'Argelers on la Rosa va conèixer Pere Vaqué, qui més endavant esdevindrà el seu marit. Al finalitzar la guerra mundial la Rosa va fer de serventa a Perpinyà i més tard de netejadora en un hotel a El Voló (on també treballava la seva mare), mentre en Pere feia de tapisser a Tolosa. En Pere i la Rosa es van traslladar a Montalban, on treballaven de sastres i realitzaven tasques d'ajuda per a la Solidaritat Internacional Antifeixista, ajudant a presos del franquisme i els seus familiars, a refugiats i a maquis (van tenir allotjats a casa seva Ramon Vila *Caracremada* i Marcel·lí Massana). A Montalban va néixer la seva filla Diane. En Pere va morir quan la nena tenia quatre anys. Amb el temps la Rosa va refer la seva vida amb Etienne Guillemeau, a Tolosa, amb qui va continuar la tasca d'ajut a refugiats espanyols. Amb ell va obrir un restaurant vegetarià.

Rosa Laviña va continuar sempre vinculada a la CNT, i va mantenir una relació d'amistat amb Frederica Montseny. Escrivia a les autoritats d'Espanya i França donant la seva opinió sobre temes d'actualitat, i va aportar el seu testimoni en diferents actes, publicacions, documentals i investigacions sobre la Guerra Civil i l'exili. Abans de la mort de Franco havia travessat la frontera en algunes ocasions; després, va mantenir amb assiduitat el contacte amb Palafrugell, on venia a passar temporades. El març de 2011 la seva vila natal li va dedicar un carrer, arrel d'una enquesta popular. Va morir el 30 de maig de 2011 a Tolosa.

Història arxivística

La documentació era conservada per la mateixa Rosa Laviña; en diferents ocasions va autoritzar-ne la reproducció i va fer donacions de documents a l'AMP. Posteriorment a la seva mort, Lluís Molinas, amic de Rosa Laviña i dipositari de documentació, fa donació de publicacions i audiovisuals i autoritza la reproducció d'articles i correspondència.

Dades sobre l'ingrés

Ingressos 7/1991, 27/1992, 51/1992, 12/1994, 9/1995, 31/1997, 68/1997, 46/1998, 54/2000, 71/2000, 74/2000, 28/2001, 10/2003, 35/2004, 1/2006, 46/2007, 13/2009, 22/2009, 88/2011, 73/2012, 74/2012 i 94/2016.

ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA

Abast i contingut

Fons que aporta un testimoni de la vida dels refugiats espanyols en els camps de concentració francesos; d'aquesta etapa destaca la correspondència amb Pere Vaqué i amb altres refugiats.

Sistema d'organització

1. Memòries
2. Correspondència
3. Documentació personal
4. Escrits de Rosa Laviña
5. Hemeroteca
6. Biblioteca
7. Imatges
8. Documentació sobre Rosa Laviña

Informació sobre avaluació, tria i eliminació

La documentació és de conservació permanent.

Incrementos

No es preveuen increments.

ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS I ÚS

Condicions d'accés

L'accés a la documentació del fons és públic excepte una part de la correspondència digitalitzada que no es podrà consultar fins l'any 2036.

Condicions de reproducció

Les reproduccions de documentació es regiran segons la normativa del Reglament del Servei d'Arxiu Municipal de l'Ajuntament de Palafrugell.

Llengües i escriptures dels documents

Les llengua predominant és el castellà, tot i que també hi ha escrits en català, francès i esperanto.

Característiques físiques i requeriments tècnics

En general els documents que formen la unitat de descripció es troben en bon estat.

Instruments de descripció

S'ha elaborat un inventari del fons realitzat per Joan Carles Vergonyós l'any 1995 amb direcció de M. Concepció Saurí i s'ha actualitzat per Núria Casellas, també amb direcció de M. Concepció Saurí l'any 2012.

ÀREA DE DOCUMENTACIÓ RELACIONADA

Existència i localització dels originals

Els originals de la unitat de descripció es troben a l'Arxiu Municipal de Palafrugell.

Documentació relacionada

Fotografia de Rosa Laviña i Pere Vaqué acabats de sortir del camp al 1941. AMP. Col·lecció d'imatges. N.3263. Col·lecció Teresa Carbó.

Fotografies 9001 (3.12), 9042 i 9043 (2.1). Fotos de M.Teresa Mayola a on apareixen Ramir Bruguera i Rosa Laviña el setembre de 2002.

Altres fons personals d'exiliats conservats a l'AMP: Ramir Bruguera, Teresa Carbó, Josep Salvador Puignau.

DvD amb l'entrevista íntegra (sense muntar) a Rosa Laviña, a casa seva a Palafrugell el 8/2/2001, per al projecte *Anònims del s.XX* de Video Play Serveis (AMP VD-685)

Bibliografia i fonts d'informació

"Rosa Laviña, una palafrugellenca en lluita per la llibertat", dins *Can Bech*, núm. 1 (3ª època). octubre 2003.

BUSQUETS, Joan. MOLERO, Josep. *L'ensenyament a Palafrugell*. Quaderns de Palafrugell, núm. 1. Ajuntament de Palafrugell. Diputació de Girona. 1993. pp. 115-118.

CARBONELL, Natàlia. "La història de la llengua contemporània davant les escriptures populars de l'exili" *Llengua, Societat i Comunicació*. Revistes Científiques de la Universitat de Barcelona. http://revistes.ub.edu/index.php/LSC/article/view/10015/pdf_1 [consulta 17 d'octubre de 2014]

CARBONELL, Natàlia. *Una aproximació pluridisciplinària a les escriptures populars. Els anònims de l'exili republicà (1939-1952)*. Tesi Doctoral. Universitat de Girona. 2016. <http://www.tesisenred.net/handle/10803/392147> [consulta 15 de desembre de 2016]

ESCRIBANO, Francesc. *Dies de transició. Capítol 13. El retorn de l'exili i la recuperació de la memòria històrica*. Televisió de Catalunya. 2004.

ESCRIBANO, Francesc. ÚBEDA, Joan. *Vides privades. Capítol Estimar*. Televisió de Catalunya. 1996.

GAITX MOLTÓ, Jordi. *L'exili del Baix Empordà al 1939*. XVI Premi Pere Lloberas. La Bisbal d'Empordà. 2007. pp. 360-362.

JUANOLA, Albert. "Rosa Laviña Carreras i el seu temps", dins *Revista de Palafrugell*, núm. 213. juliol 2011.

KOSKA, Susana. *Mujeres en pie de guerra*. [DvD], documental, 2004.

KOSKA, Susana. *Mujeres en pie de guerra. Memorias de nosotras*. Penguin Random House Grupo Editorial. Barcelona. 2017.

LAVIÑA, Rosa. "Records de lluita d'una dona republicana", dins *Ara* (revista de la secció local d'ERC de Palafrugell), núm. 2. agost 2001.

MARTÍ, Joan. *Anònims del segle XX*. [DvD], documental, Video Play Serveis, 2001. (AMP, reg. VD-191)

MAYOLA, M. Teresa. "Recordant Ramir Bruguera", dins *Revista de Palafrugell*, núm. 134. desembre 2004.

MOLINAS, Lluís. *...i també hi va haver una llarga postguerra (testimoniatsges)*. 2006. pp. 127-128.

MOLINAS, Lluís. "Perfil humà d'una llibertària", dins *Revista de Palafrugell*, núm. 34. setembre-desembre. 2011.

PLANAS, Xevi. "Rosa Laviña, l'anarquista de Palafrugell", dins *Revista de Girona*, núm. 183. juliol-agost 1997.

PUIG, Evarist. "Propostes populars per donar noms de dones als carrers de la Vila (II)", dins *Revista de Palafrugell*, núm. 211. maig 2011.

RODRIGO, Antonina. *Mujer y exilio 1939*. Ed. Compañía Literaria. Madrid. 1999. pp. 215-227.

SAURÍ, M. Concepció. "Ha mort Rosa Laviña a Tolosa de Llenguadoc", dins *Revista de Palafrugell*, núm. 212. juny 2011. pàg. 22.

TURRÓ, Jordi. "Rosa Laviña, la vida d'una lluita", dins *Revista de Palafrugell*, núm. 114. abril 2003. pp. 114-115.

Programa *Veus de l'exili* de Catalunya Radio

<http://www.catradio.cat/audio/55332/Camps-de-concentracio> [consulta a 17 d'octubre de 2014].

ÀREA DE NOTES

Notes

Rosa Laviña va lliurar part dels llibres de la seva biblioteca a l'Ateneu Enciclopèdic Popular de Barcelona el setembre de 2007, i una altra part al Museu Memorial de l'Exili de La Jonquera l'octubre de 2008.

Els descendents de Martí Laviña van fer donació a l'AMP de dues cartes que fan referència a temes sindicals, una del sr. Martí Laviña als sindicats i l'altra del Sindicat Únic de Treballadors (Palafrugell) al sr. Martí Laviña. Procedents del Centre Documental de la Memòria Històrica (Salamanca) que els hi van ser restituïdes, en aplicació de la Llei 21/2005, el juliol de 2016.

Fotografies i fragments de memòries del fons s'han utilitzat en el *Mémorial du Camp d'Argelès-sur-Mer*. <https://www.memorial-argeles.eu/fr/> [consulta a 10 de gener de 2020].

ÀREA DE CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ

Autoria i data(es)

Descripció realitzada per Núria Casellas i Noguer. Descripció finalitzada el setembre de 2012. Última revisió gener de 2020.

Fonts

Inventari del Fons Rosa Laviña

Regles o convencions

Norma de Descripció Arxivística de Catalunya (NODAC). Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura. Subdirecció General d'Arxius i Associació d'Arxivers de Catalunya, 2007.